

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 21.12.2005
KOM(2005) 666 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Tausėnis išteklių naudojimas: teminė atliekų prevencijos ir perdirbimo strategija

{SEK(2005) 1681}
{SEK(2005) 1682}

TURINYS

1.	Ižanga	3
2.	Dabartinė situacija.....	4
4.	Veiksmai	6
5.	Koks bus siūlomų pokyčių poveikis?.....	8
6.	Tarptautinė situacija	9
7.	Stebėjimas ir vertinimas	10
8.	Apžvalga	11
	I PRIEDAS: Pagrindiniai veiksmai.....	12
	II PRIEDAS: Teisinę galią turinti finansinė pažyma	21

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Tausesnis išteklių naudojimas: teminė atliekų prevencijos ir perdirbimo strategija

(Tekstas svarbus EEE)

1. ĮŽANGA

Europos gyventojams tenka aplinkos, socialiniu ir ekonominiu požiūriu nelengvas uždavinys sprendžiant atliekų tvarkymo klausimą. Kai kuriems atliekos asocijuojasi su neigiamais dalykais – šiukšlių maišais, šiukšlėmis ir toksinių atliekų sąvartynais. Tuo tarpu kitiems atliekų tvarkymas asocijuojasi su tam tikromis galimybėmis – stengiantis Europoje atliekas tvarkyti aplinką tausojančiais būdais, atsiranda galimybių kurti darbo vietas bei vystyti verslą. Atliekų tvarkymo ir perdirbimo sektorius sparčiai auga, numatoma jo apyvarta ES 25 – daugiau nei 100 mlrd. EUR. Šiam sektoriui vystyti reikia daug darbo, jame sukuriama 1,2 – 1,5 mln. darbo vietų. Perdirbimo pramonė gamybos pramonei teikia vis daugiau išteklių: bent 50 % popieriaus ir plieno, 43 % stiklo ir 40 % spalvotųjų metalų ES gaminami iš perdirbtų medžiagų.

Per pastaruosius 30 metų atliekų tvarkymui ES aplinkos politikoje buvo skiriamas pagrindinis dėmesys, ir buvo padaryta nemaža pažanga. Tvarkomi ypač aplinką teršiantys sąvartynai bei atliekų deginimo įrenginiai. Sukurtos naujos pavojingų atliekų apdorojimo technologijos. Iš transporto priemonių ir elektros bei elektroninės įrangos šalinamos pavojingos medžiagos. Mažinamas atliekas deginant susidarantis dioksinų ir kitų išmetalų kiekis.

Laikui bėgant atliekos tampa vis vertingesniu pramonės ištekliu. Atliekas, kurių tvarkymas reglamentuojamas (pakuočių atliekas, eksploatuoti netinkamas transporto priemonės, elektros ir elektroninės įrangos atliekas, biologiškai skaidomas atliekoms ir padangas), imama pakartotinai naudoti, perdirbti ir iš jų gaminti energiją. Biologiškai perdirbamas atliekas nukreipiant nuo sąvartynų ir vis daugiau atliekų perdirbant bei panaudojant prisidedama prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos mažinimo.

Tačiau nepaisant šių sėkmingų procesų, atliekų tvarkymas vis dar tebėra problema. Atliekų kiekis ir toliau didėja. Kai kuriais atvejais prastai įgyvendinami teisės aktai, be to, labai skiriasi valstybių nacionalinis požiūris. Atliekų prevencijos ir perdirbimo potencialas dar nėra visiškai išnaudotas. Atliekų politikoje dar nėra iki galo panaudojamos apie išteklių naudojimo poveikį aplinkai gaunamos žinios.

Netvarios atliekų susidarymo tendencijos ir atliekų politikos klausimai kelia susirūpinimą, kadangi iš atliekų susidarymo galima spręsti apie aplinkosaugos požiūriu neveiksmingą išteklių naudojimą. Be to, emisija į orą, vandenį ir dirvožemį, triukšmas ir kiti dėl atliekų tvarkymo atsirandantys pažeidimai prisideda prie aplinkos problemų ir sąlygoja ekonomikos sąnaudas.

Be to, atliekų tvarkymą reglamentuojantys ES teisės aktai dažnai nėra aiškūs nepaisant Europos Teisingumo Teismo praktikos, ir juos interpretuojant dažnai bylinėjamosi. Todėl

reglamentuojami dalykai iš dalies sutampa, kompetentingos institucijos bei atliekų pramonės atstovai nėra įsitikinę, kad tinkamai įgyvendinami teisės aktai, o tai gali kliudyti pritraukti reikiamas investicijas.

Atsižvelgiant į visus šiuos faktus, būtina išnagrinėti ir įvertinti ES atliekų politiką, siekiant ateityje sukurti strateginę programą. Kaip nurodyta Šeštojoje Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programoje (AVP), šioje strategijoje nustatomi tikslai ir apibrėžiamos priemonės, kuriomis ES gali siekti geriau tvarkyti atliekas.

Šis procesas ir nustatyti ES geresnio reglamentavimo tikslai labai supaprastins dabartinę teisinę sistemą ir padarys ją aiškesnę. Pirmiausia turėtų būti supaprastinti atliekų tvarkymą reglamentuojantys Bendrijos teisės aktai [KOM(2005) 535]. Šioje strategijoje išsamiai išdėstomi pradiniai žingsniai, kurių, kaip paaiškėjo po pirmojo persvarstymo, būtina imtis, ir požiūris, kurio Komisija laikysis siekdama geriau reglamentuoti atliekų tvarkymą.

Galiausiai strategija grindžiama galiojančiais teisės aktais ir išsamiais konsultacijomis su suinteresuotosiomis šalimis, o visiškai ir veiksmingas šios strategijos įgyvendinimas valstybėse narėse yra būtina sąlyga siekiant šioje strategijoje nustatytų tikslų įgyvendinimo pažangos.

2. DABARTINĖ SITUACIJA

Pastaruoju metu ES komunalinės atliekos šalinamos sąvartynuose (49 %), deginamos (18 %), perdirbamos ir iš jų gaminamas kompostas (33 %). Naujosiose valstybėse narėse, kurios dėjo dideles pastangas ir daug investavo, siekiamos suderinti nacionalinius teisės aktus su ES *acquis*, situacija sparčiai kinta, tačiau vis dar daugiausiai atliekų šalinama sąvartynuose. Yra nemažai skirtumų tarp valstybių narių – tų, kurios perdirba mažiausiai atliekų (90 % sąvartynai, 10 % perdirbimas ir energijos gamyba), ir tų, kurios labiau tausoja aplinką (10 % sąvartynai, 25 % energijos gamyba ir 65 % perdirbimas).

Dabartinė ES atliekų politika grindžiama atliekų tvarkymo būdų hierarchijos principu. Šis principas reiškia, jog būtų geriausia vengti atliekų susidarymo, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, turėtų būti perdirbamos ir naudojamos energijai gaminti, kiek įmanoma mažiau jas šalinant sąvartynuose. Sąvartynas aplinkosaugos požiūriu yra pats blogiausias pasirinkimas, kadangi tuo atveju prarandami išteklių, todėl ateityje gali tekti prisiimti atsakomybę už šalinant atliekas sąvartynuose aplinkai padarytą žalą. Atliekų tvarkymo būdų hierarchija nėra galutinė, ypač todėl, kad įvairūs atliekų apdorojimo būdai gali turėti skirtingą poveikį aplinkai. Tačiau siekiant tapti atliekas perdirbančia ir iš jų energiją gaminančia visuomene reikėtų kilti minėtos hierarchijos pakopomis, vis mažiau renkantis sąvartynus ir vis labiau perdirbant atliekas ir iš jų gaminant energiją.

Teisinį šios strategijos pagrindą¹ sudaro horizontalieji atliekų tvarkymą reglamentuojantys teisės aktai, pvz., Pagrindų direktyva dėl atliekų, Pavojingų atliekų direktyva ir Atliekų vežimo reglamentas. Šiuos teisės aktus papildoma su atliekų apdorojimo ir šalinimo operacijomis susiję išsamesni teisės aktai, pvz., Sąvartynų ir Atliekų deginimo direktyvos, ir specialių atliekų srautų (naudotų alyvų, PCB (PCT) ir baterijų) tvarkymą reglamentuojantys teisės aktai. Nustatyti kai kurių pagrindinių atliekų srautų, t. y. pakuočių atliekų, eksploatuoti netinkamų transporto priemonių (ENTP) ir elektros bei elektroninės įrangos atliekų (EEIA)

¹ Išsamus teisės aktų sąrašas pateikiamas III priede.

perdirbimo ir energijos gamybos tikslai. Lentelė su atitinkamais teisės aktais pateikiama Komisijos tarnybų dokumento SEK(2005) 1682 III priede.

Nepaisant didelės pažangos, bendras atliekų kiekis didėja, o absoliutus sąvartynuose šalinamų atliekų kiekis nemažėja. 1990 – 1995 m. bendrai atliekų ES ir ELPA susidarė 10 % daugiau, tuo tarpu BVP išaugo 6,5 %. Prie to labai prisideda kietųjų komunalinių atliekų (KKA) susidarymas, kuris yra susijęs su ekonomikos aktyvumu lygiu: 1995 – 2003 m. ES 25 KKA susidarymas ir BVP išaugo 19 %. Mažesni, bet svarbūs atliekų srautai taip pat didėja: pavojingų atliekų 1998 – 2002 m. susidarė 13 % daugiau, tuo tarpu BVP išaugo 10 %. Prognozuojant didesnę ekonomikos augimą, numatoma, kad bendras beveik visų rūšių atliekų kiekis ir toliau augs. Pavyzdžiui, Europos aplinkos agentūra numato, kad popieriaus (kartono), stiklo ir plastiko atliekų iki 2020 m. padaugės 40 % lyginant su 1990 m. EBPO prognozuoja, kad iki 2020 m. KKA ir toliau daugės, bet jų susidarymo tempas bus šiek tiek lėtesnis. Jungtinis tyrimų centras prognozuoja, kad iki 2020 m. KKA padaugės 42,5 % lyginant su 1995 m. Naujosiose valstybėse narėse (ES-10) numatomas sąlyginai spartesnis KKA susidarymo tempas.

Nors vis daugiau atliekų perdirbama ir deginama, absoliutus sąvartynuose šalinamų atliekų kiekis nemažėja, kadangi atliekų susidaro vis daugiau. Pavyzdžiui, sąvartynuose šalinamų plastiko atliekų kiekis 1990 – 2002 m. padidėjo 21,7 %, o procentinis sąvartynuose šalinamų plastiko atliekų kiekis sumažėjo nuo 77 % iki 62 %.

Tokios netvarios tendencijos atsiranda iš dalies dėl nepakankamo atliekų tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo, kuris taip pat iš dalies priklauso nuo tam tikrų politikos ir teisinės sistemos elementų, kuriuos būtų galima patobulinti.

Yra nemažai teisės aktų **įgyvendinimo** problemų – nuo atliekų išvertimo prastai tvarkomuose sąvartynuose iki pavojingų medžiagų vežimo pažeidžiant tarptautines konvencijas. Neaiškios apibrėžtys ir besiskiriantis požiūris į tai, kaip įgyvendinti teisės aktus, nepadaeda geriau jų įgyvendinti ir tampa bylinėjimosi objektu. Nepaisant Europos Teisingumo Teismo nutarčių, tam tikri aspektai (pvz., kada atliekos jau nebėra atliekos) iki šiol nėra aiškūs.

Nors **atliekų prevencija** jau daugelį metų yra pagrindinis kiekvienos šalies ir ES atliekų politikos tikslas, iki šiol padaryta pažanga praktiškai įgyvendinant šį tikslą yra nedidelė. Praeityje nustatyti Bendrijos ir nacionaliniai tikslai nebuvo pakankamai įgyvendinti.

Vis daugiau atliekų **perdirbama ir panaudojama**. Tačiau tai galima pasakyti tik apie nedidelę atliekų dalį. Atliekų perdirbimo direktyvos iki šiol buvo taikomos atskiriems atliekų srautams ir padėjo Bendrijos atliekų politikai sumažinti poveikį aplinkai skatinant šaltinių atskyrimą ir atliekų srautų (baterijų, pakuočių, transporto priemonių ir elektros bei elektroninės įrangos atliekų) perdirbimą. Tokie sparčiai augantys atliekų srautai yra ypač svarbūs dėl savo pavojingos prigimties ir sudėtingumo. Tačiau jie sudaro tik nedidelę visų gaunamų atliekų dalį.

Be to, nors perdirbamų atliekų kiekis didėja, atliekų apdorojimo standartai yra taikomi tik sąvartynams, deginimo įrenginiams ir iš dalies atliekų perdirbimui. Aplinkosaugos požiūriu tai yra problema, nes netinkamai eksploatuojami kai kurie atliekų perdirbimo įrenginiai gali sukelti taršą. Standartus nustatyti būtina ne tik dėl aplinkos apsaugos, bet ir dėl verslo priežasčių – siekiant sudaryti vienodas rinkos sąlygas perdirbtoms medžiagoms.

Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, ši teminė strategija buvo rengiama išsamiai apžvelgiant dabartinę situaciją ir nustatant problemas bei sprendžius klausimus. Tai sąlygojo toliau pateikiamus išsamesnio požiūrio į atliekų prevenciją ir perdirbimą pasiūlymus.

3. KINTANČIOS ES ATLIEKŲ POLITIKOS TIKSLAI

ES atliekų politika gali potencialiai prisidėti prie išteklius naudojant daromo bendro neigiamo poveikio aplinkai sumažinimo. Atliekų susidarymo prevencija ir skatinimas perdirbti bei panaudoti atliekas padidins Europos ekonomikos išteklių veiksmingumą ir sumažins neigiamą gamtos išteklių naudojimo poveikį aplinkai. Taip bus prisidedama prie tvariam ekonomikos augimui būtinų pagrindinių išteklių išsaugojimo.

Pagrindiniai dabartinės ES atliekų politikos tikslai – vengti atliekų susidarymo ir skatinti jų panaudojimą, perdirbimą bei pakartotinį panaudojimą, siekiant sumažinti neigiamą poveikį aplinkai – **vis dar yra aktualūs ir bus palaikomi taikant šį poveikiu aplinkai grindžiamą požiūrį.**

Ilgalaikis ES tikslas yra tapti atliekas perdirbančia visuomene, siekiančia vengti atliekų susidarymo ir naudojančia atliekas kaip išteklius. Pradėjus vidaus rinkoje taikyti aukštus pamatinius aplinkosaugos standartus, palengvės atliekų perdirbimo ir panaudojimo veikla.

4. VEIKSMAI

Norint pasiekti šiuos tikslus ir taip užtikrinti aukštesnį aplinkos apsaugos lygį, siūloma modernizuoti dabartinę teisinę sistemą – t. y. kuriant politiką taikyti būvio ciklo analizę ir paaiškinti, supaprastinti bei racionalizuoti atliekų tvarkymą reglamentuojančius ES teisės aktus. Tai padės spręsti dabartines teisės aktų įgyvendinimo problemas, o ES – ryžtingai žengti ekonominiu ir aplinkosaugos požiūriu veiksmingai atliekas perdirbančios visuomenės kūrimo keliu. Dabartinis aplinkos apsaugos siekis bus palaikomas ir stiprinamas suteikiant pagrindą tvariam augimui.

Tam reikia atliekų prevenciją, perdirbimą ir pakartotinį naudojimą skatinančių įvairių priemonių, kuriomis būtų siekiama optimaliai sumažinti per visą išteklių būvio ciklą apskaičiuotą poveikį, įskaitant šias:

- **Iš naujo skirti dėmesį visiškam galiojančių teisės aktų įgyvendinimui.** Valstybėse narėse egzistuoja įvairios teisės aktų įgyvendinimo problemos: nuo nepaliaujamo nelegalių sąvartynų egzistavimo vienoje valstybėje narėse iki teisės aktų interpretavimo skirtumų kitose. Dalis šios strategijos skiriama pašalinti dviprasmybėms, paaiškinti ginčytinas interpretacijas ir iš dalies pakeisti laukiamos naudos aplinkai nedavusius teisės aktus. Komisija Atliekų tvarkymo komitetu naudosis kaip keitimosi informacija ir geriausia praktika forumu bei norėdama atskleisti teisės aktų įgyvendinimo problemas. Siekdama užtikrinti vienodą *acquis* taikymą visose valstybėse narėse, Komisija ir toliau imsis teisinių veiksmų.
- **Supaprastinti ir modernizuoti galiojančius teisės aktus** tais atvejais, kai patirtis rodo, kad tai būtina norint sumažinti administracinę naštą ir išlaikyti tokį patį aplinkos apsaugos lygį, laikantis geresnio reglamentavimo tikslų. Todėl bus galima priimti mažiau sąnaudų reikalaujančius atliekų tvarkymą reglamentuojančius teisės aktus, ir reikės atlikti keletą veiksmų. Pirmiausiai, reikės iš dalies pakeisti Pagrindų

direktyvą dėl atliekų ją sujungiant su Pavojingų atliekų direktyva, pritaikant būvio ciklo principą, paaiškinant, kada atliekos jau nebėra atliekos, ir atliekų panaudojimo ir šalinimo apibrėžtis, pateikiant atliekų perdirbimo apibrėžtį ir koreguojant sutampančius atliekų tvarkymą ir kitus aplinkos apsaugą reglamentuojančius teisės aktus. Antra, panaikinti Naudotų alyvų direktyvą, o jos nuostatas dėl naudotų alyvų surinkimo perkelti į Pagrindų direktyvą dėl atliekų. Trečia, 2006 m. pateikti pasiūlymą konsoliduoti tris direktyvas dėl titano dioksido pramonės atliekų. Ketvirta, be kartu su šia strategija priimtų pasiūlymų, atsižvelgdama į nuolatinę sistemingą atliekų tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų persvarstymą, Komisija įvertins poreikį imtis tolesnių, geresnių reglamentavimų ir paprastinimą skatinančių žingsnių, laikydamosi Komunikate KOM(2005) 535 numatyto termino. Tokie žingsniai *inter alia* būtų atliekų direktyvose numatyti persvarstymai, pvz., eksploatuoti netinkamų transporto priemonių direktyvos persvarstymas 2006 m., elektros ir elektroninės įrangos atliekų direktyvos persvarstymas 2008 m. ir atliekų nomenklatūros sistemos persvarstymas. Galiausiai, įdiegus bendruosius šioje parengtoje strategijoje siūlomus standartus, atsiras naujų galimybių sukurti supaprastintą atliekų vežimo, skatinančio tolesnį atliekų perdirbimą ir panaudojimą, reglamentavimo tvarką.

- **Taikyti būvio ciklo principą atliekų politikoje.** Aplinkos politikoje paprastai dėmesys buvo skiriamas ankstyvajam ir paskutiniajam būvio ciklo etapams: gamybos, perdirbimo bei gamybos etapui ir atliekų tvarkymo etapui. Dabar pripažįstama, kad daugelio išteklių poveikis aplinkai dažnai yra susijęs su jų naudojimo etapu². Reikia atsižvelgti į visus išteklių būvio ciklo etapus, nes juos galima suderinti, o priemonės, kurių imamasi siekiant sumažinti poveikį aplinkai vienu etapu, gali jį padidinti kitu etapu. Aplinkos politika neabejotinai turi užtikrinti, kad neigiamas poveikis aplinkai būtų sumažintas iki minimumo visais išteklių būvio ciklo etapais. Taikant būvio ciklo principą, bus galima lengviau nustatyti prioritetus ir koreguoti politiką, kad būtų galima gauti įdėtas pastangas atitinkančios didžiausios įmanomos naudos aplinkai.

Būvio ciklo principas bus įtrauktas į ES teisės aktus paaiškinant Pagrindų direktyvos dėl atliekų tikslus, kad juos įgyvendinant būtų išsamiai atsižvelgiama į būvio ciklo principą. Tai labai padės ateityje kuriant naują politiką bei taikant atliekų tvarkymo principus bei praktiką. Pirmas pavyzdys, kaip kuriant politiką taikomas būvio ciklo principas, yra neseniai atliktas pakuočių atliekų perdirbimo ir panaudojimo tikslų persvarstymas. Analizuojant ekonominį poveikį ir poveikį aplinkai kiekvienu medžiagos būvio ciklo etapu, kiekvienai atitinkamai medžiagai nustatyti nauji tikslai. Naudotų alyvų tvarkymo persvarstymas yra dar viena sritis, kurioje buvo taikomas būvio ciklo principas.

- **Skatinti ambicingesnę atliekų prevencijos politiką** paaiškinant valstybių narių pareigas kurti viešai prieinamas atliekų prevencijos programas. ES lygiu Komisija skatins taikyti TIPK direktyvą, IPP ir kitas geriausios praktikos sklaidos priemones.
- **Kaupti daugiau žinių ir informacijos**, kurios paremtų nenutrūkstamą atliekų prevencijos politikos kūrimą.
- **Nustatyti bendruosius pamatinius atliekų perdirbimo standartus.** Siekiant užtikrinti, kad atliekų perdirbimo vidaus rinka veiktų tinkamai, siūloma nustatyti

² KOM(2003) 302, „Integruota produktų politika“.

minimalius atliekų perdirbimo veiklos ir perdirbtų atliekų Bendrijos standartus ir taip užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį bei išvengti ekologinio dempingo (angl. *eco-dumping*) grėsmės. Šis požiūris bus grindžiamas Pagrindų direktyvos dėl atliekų ir TIPK direktyvos pakeitimais ir pirmiausia bus taikomas biologinėms atliekoms.

- **Toliau plėtoti ES atliekų perdirbimo politiką.** Remiantis galiojančiais atliekų tvarkymą reglamentuojančiais ES teisės aktais bus ieškoma naujų būdų atliekų perdirbimui skatinti. Bus atlikta išsami į medžiagą orientuoto požiūrio ilgalaikio įvykdymo ir įgyvendinamumo analizė. Valstybės narės taip pat bus skatinamos labiau naudotis ekonomikos priemonėmis ir keistis patirtimi (geriausia praktika) naudojantis geresniu Atliekų tvarkymo komiteto koordinavimu.

Siūlomi veiksmai ir pakeitimai išsamiau paaiškinami I priede, kuriame taip pat nurodomas preliminarus įvairių teminės strategijos įgyvendinimo pasiūlymų tvarkaraštis.

5. KOKS BUS SIŪLOMŲ POKYČIŲ POVEIKIS?

Tikimasi, kad ši teminė strategija bus reikšminga dabartinei valstybių narių praktikai ir ją įgyvendinant atsiras naujų galimybių pasirinkti kitokius atliekų tvarkymo būdus nei sąvartynai, taip skatinant bendrai kilti atliekų tvarkymo būdų hierarchijos pakopomis. Šie atliekų tvarkymo būdai išvardijami toliau (išsamesnė informacija pateikiama prie šios strategijos pridedamame poveikio vertinime).

Mažiau atliekų į sąvartynus

Veiksmais, kurių bus imamasi pagal šią teminę strategiją, bus prisidedama prie tolesnio atliekų srautų nukreipimo nuo sąvartynų. Daugiau dėmesio skiriant ekonomikos priemonėms įgyvendinti ir skatinti bus galima nustatyti tokias sąvartynų kainas, kurios geriau atspindės tikrą tokio atliekų šalinimo būdo poveikį aplinkai, todėl mažiau atliekų turėtų būti šalinama sąvartynuose. Tačiau daugelyje valstybių narių toks atliekų tvarkymo būdas vis dar yra įprastas sprendimas, todėl reikės laiko atliekoms nukreipti nuo sąvartynų. Be to, sąvartynas gali likti vienintelis galimas pasirinkimas kai kurioms atliekų rūšims šalinti. Naujosioms valstybėms narėms reikės laiko sukurti alternatyvią infrastruktūrą ir susitvarkyti su praeities palikimu.

2010 m. bus apžvelgtas sąvartynuose šalinamų atliekų kiekis ES. Jeigu tokių atliekų rūšys ir kiekis ir toliau liks nepriimtini, o atliekos bus nepakankamai greitai nukreipiamos nuo sąvartynų, bus numatyti sąvartynų draudimai.

Daugiau komposto ir energijos iš atliekų

Nukreipus atliekas nuo sąvartynų joms apdoroti bus galima rinktis įvairius aukštesnėse atliekų tvarkymo būdų hierarchijos pakopose esančius būdus, kurie yra mažiau kenksmingi aplinkai.

Nustačius komposto gamybos įrenginių ir komposto kokybės standartus padidės komposto gamybos perspektyvos.

Strategijoje bus numatytas didesnis energijos efektyvumas iš atliekų gaminant energiją. Komisija siūlo nustatyti apatinę energijos efektyvumo ribą, kuria remiantis atliekų apdorojimą komunaliniuose atliekų deginimo įrenginiuose būtų galima priskirti atliekų panaudojimui arba

šalinimui. Tai taip pat padės ES pasiekti tikslus, nustatytus remiantis direktyva dėl elektros, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, skatinimo.

Valstybės narės turi nuspręsti, kuris atliekų apdorojimo būdas duotomis aplinkybėmis yra mažiausiai kenksmingas aplinkai.

Daugiau ir geriau perdirbti atliekas

Ateinantys penkeri metai bus labai svarbus Atliekų perdirbimo direktyvų įgyvendinimo laikotarpis. Nustačius minimalius kai kurių atliekų perdirbimo įrenginių kokybės standartus, bus tikimasi didelio pagerėjimo: kad nuo dabartinės situacijos (tik 8 – 10 % atliekų taikomi minimalūs kokybės standartai) bus pereita prie situacijos, kai tokie standartai bus taikomi didžiajai perdirbamų atliekų daliai. Standartai bus taikomi atsižvelgiant į poveikį aplinkai. Tai užtikrins, kad atliekų perdirbimui tampant vienu populiariausių atliekų tvarkymo būdų, atliekų perdirbimo poveikis aplinkai bus kontroliuojamas ir kad bus sukurtos šiam atliekų apdorojimo būdai ir toliau taip pat greitai plisti leidžiančios rinkos sąlygos.

Atliekų perdirbimo kokybės standartai skatins perdirbtų medžiagų paklausą ir priimtinumą, o tai skatins perdirbti ir pakartotinai panaudoti atliekų srautus. Be to, pagerinus ES standartais grindžiamą atliekų perdirbimo vidaus rinką, bus sudarytos sąlygos perdirbti atliekas tuomet, kai toks atliekų apdorojimo būdas yra veiksmingiausias. Tai sumažins sąnaudas ir dar labiau palengvins atliekų perdirbimą ir pakartotinį panaudojimą.

Pastaruoju metu nemažai medžiagų yra veiksmingai perdirbama, o didelės rinkos kainos skatina vis didesnę atliekų perdirbimą. Pavyzdžiui, popieriaus atliekų panaudojimas naujam popieriui gaminti išaugo dvigubai 1991 (25 %) – 2004 m. (50 %). Tačiau yra kliūčių kitų medžiagų perdirbimo rinkos plėtrai, kurias šiuo metu stengiamasi pašalinti. 2010 m. ši situacija bus apžvelgta. Jeigu aplinką tausojantis medžiagų perdirbimas netaps populiariesnis, bus galima imtis tolesnių veiksmų dėmesį sutelkiant į medžiagas, naudojant tinkamiausias politikos priemones (ekonomikos priemonės, gamintojo atsakomybė, sąvartynų draudimas, atliekų surinkimo ir perdirbimo tikslai).

Didžiausia nauda ir teigiamas poveikis

Šios pastangos gali potencialiai sumažinti ES atliekų politikos sąnaudų požiūriu ir duoti didelės socialinės naudos ir naudos aplinkai:

- Atliekų politikoje daugiau dėmesio bus skiriama poveikiui aplinkai, todėl ji taps veiksmingesnė ir pareikalaus mažiau sąnaudų;
- Bus pagerintas atliekų tvarkymo veiklos reglamentavimas, todėl sumažės sąnaudų ir atliekų perdirbimo bei panaudojimo veiklos kliūčių;
- Atliekų prevencijos politika bus įgyvendinama nacionaliniu lygiu, užtikrinant didžiausią veiksmingumą ekonomikos bei aplinkosaugos požiūriu ir skatinat imtis labiausiai su atliekų susidarymu susijusių veiksmų;
- Kuo daugiau atliekų bus panaudojama, tuo labiau sumažės atliekas šalinant susidarančių teršalų, o tai bus naudinga aplinkai, nes, pvz., sumažės šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisija.

Teigiamą poveikį galima iliustruoti šiais kiekybiniais pavyzdžiais:

- Toliau stengiantis mažiau komunalinių atliekų šalinti sąvartynuose, o labiau iš jų gaminti kompostą bei energiją ir jas perdirbti, būtų galima papildomai sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją nuo 40 iki daugiau nei 100 Mt CO₂ ekvivalento per metus;
- Paaškinus, kada atliekos jau nebėra atliekos, būtų galima sumažinti su atliekų tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais susijusių administracinių sąnaudų. Pavyzdžiui, prognozuojama, kad įrenginių perdirbimo sektoriuje šios sąnaudos sudarys maždaug 1 % visos apyvartos;
- Kuo daugiau atliekų perdirbama, tuo daugiau sukuriama darbo vietų: norint perdirbti 10 000 tonų atliekų reikia sukurti iki 250 darbo vietų. Norint atliekas deginti reikia sukurti 20 – 40 darbo vietų, o jas šalinti sąvartyne – apie 10 darbo vietų. Kadangi išgaunant ir gaminant pirmines medžiagas sukuriama mažiau darbo vietų, bendras sukurtų darbo vietų skaičius turėtų būti mažesnis.

6. TARPTAUTINĖ SITUACIJA

Labiausiai išsivysčiusios ekonomikos šalys ir daugelis besivystančių šalių siekia pagerinti atliekų tvarkymą. Šalys, kuriose atliekų tvarkymo sistemos mažiau išvystytos, dažniausiai siekia patobulinti pagrindines atliekų tvarkymo sistemas, ypač susijusias su komunalinių atliekų šalinimu sąvartynuose ir pavojingų atliekų tvarkymu. Šalys, kuriose atliekų tvarkymo sistemos labiau išvystytos, stengiasi vengti atliekų susidarymo ir daugiau atliekų perdirbti bei panaudoti.

Pagrindinės iniciatyvos, kurių imtasi tarptautiniu lygiu, yra Konvencija dėl pavojingų atliekų tarpvalstybinių pervežimų bei jų tvarkymo kontrolės (Bazelio konvencija) ir EBPO atliktas darbas kontroliuojant atliekų vežimą ir kuriant tarptautiniu lygiu patvirtintus aplinką tausojančio atliekų tvarkymo standartus. Tuo *inter alia* siekiama sustiprinti institucinius ir neinstitucinius atliekų tvarkymo pajėgumus besivystančiose šalyse. ES savo politika, o ypač Atlieku vežimo reglamentu, kuriuo siekiama užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį, prisideda prie tarptautinės kontrolės sistemos kūrimo.

Japonijai paraginus, pastaruoju metu G8 pradėjo su atliekų mažinimu, pakartotiniu naudojimu ir perdirbimu susijusį darbą.

Kitų pramoninių šalių vykdomos politikos pavyzdžiai:

- Japonijoje yra daug su atliekų bei kitomis tausios gamybos ir vartotojų politikos kryptimis, bendrai vadinamomis „3R – mažinimo, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo (angl. *reducing, re-using and recycling*)“ politika, susijusių teisės aktų. Tarp jų yra įstatymai, kuriuose nustatyti tikslai yra bendra atliekų prevencija, perdirbimas ir galutinio šalinimo vengimas. Japonija siekia perdirbti 24 % komunalinių atliekų ir apriboti galutinį atliekų šalinimą iki 50 %. Be šių tikslų, Japonija sukūrė nemažai atliekų perdirbimą reglamentuojančių įstatymų. Kai kuriuose iš jų atsispindi ES atliekų perdirbimo direktyvų (dėl pakuočių atliekų, EEĪA ir ENTP) tikslai, o kiti skirti problemoms, kurioms netaikomi ES teisės aktai

(statybinės medžiagos ir maistas). Kai kurios vietos valdžios institucijos įvedė atliekų apdorojimo mokesčius ir apmokestino sąvartynuose šalinamas pramonines atliekas.

- JAV atliekų politiką vykdo federaliniu ir valstijų lygiu. Federalinė vyriausybė nustatė ilgalaikį orientacinį tikslą (šalyje perdirbti 35 % komunalinių atliekų), ir šis tikslas palaikomas įgyvendinant nemažai iš esmės savanoriškų programų. Jos apima pastangas sukurti pažangų dizainą ir sumažinti produktų poveikį aplinkai. Kai kurios atskiros valstijos sukūrė įstatymus, kuriais ribojamas atliekų šalinimas sąvartynuose ir skatinamas įvairių atliekų srautų perdirbimas, įskaitant įstatymus, kuriuose atsispindi ES atliekų perdirbimo direktyvų (dėl pakuočių atliekų ir EEĮA) tikslai. Dėmesys taip pat skiriamas gausiam komunalinių atliekų susidarymui.
- Kinija priėmė nemažai su atliekų tvarkymu susijusių įstatymų. Visų pirma, tai yra įstatymai, kuriais siekiama skatinti „atliekas perdirbančią ekonomiką“ (angl. *circular economy*). Dabar Kinija kuria vidutinės trukmės ir ilgalaikius šios sąvokos sklaidos planus. Kinijoje taip pat didėja perdirbtų medžiagų paklausa. Todėl pastaruoju metu šių medžiagų rinkose juntamas spaudimas ir prognozuojama, kad ateityje jis dar sustiprės.

7. STEBĖJIMAS IR VERTINIMAS

Nuolat bus stebima, kaip įgyvendinama ši strategija. Tam reikės nuolatinių pastangų pagerinti statistiką apie sąvartynus bei atliekų perdirbimą ir sukurti tvirtesnę žinių apie poveikį aplinkai ir tokio poveikio rodiklius bazę. Prie to prisidės nacionalinės atliekų politikos įvertinimas, valstybių narių teikiamos teisės aktų įgyvendinimo ataskaitos ir nuolatinės konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis.

8. APŽVALGA

2010 m. Komisija apžvelgs siekiant strategijos tikslų padarytą pažangą. Ši apžvalga visų pirma padės įvertinti atliekų prevencijos politikos, būvio ciklo principo taikymo atliekų tvarkymui, įskaitant biologinių atliekų tvarkymą, pažangą bei pažangą siekiant, kad Europos visuomenė taptų atliekas perdirbančia visuomene, ir prisidės prie galutinio Šeštosios AVP įvertinimo.

I PRIEDAS: Pagrindiniai veiksmai

1. GALIOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ PAPRASTINIMAS IR MODERNIZAVIMAS

Atliekų apibrėžtis

Pagrindų direktyvoje dėl atliekų atliekos apibrėžiamos kaip šalinami gaminiai arba medžiagos. Atsižvelgdama į plačias konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis, Komisija padarė išvadą, kad iš esmės nėra būtina keisti atliekų apibrėžties, tačiau būtina paaiškinti, kada atliekos jau nebėra atliekos (kada jos tampa pirmine arba antrine žaliava). Todėl siūloma iš dalies pakeisti tą direktyvą nustatant atliekų srautais grindžiamus aplinkosaugos kriterijus, kuriais vadovaujantis bus galima apibrėžti, kada atliekos jau nebėra atliekos. Tuo atveju sumažėtų kenksmingas perdirbtų produktų poveikis aplinkai, kadangi įmonės būtų skatinamos perdirbti produktus taip, kad jie atitiktų aplinkosaugos kriterijus, ir taip pat sumažėtų didelio pavojaus nekeliančią atliekų perdirbimo veiklą vykdančių subjektų našta. Be to, siekdama ūkio subjektams ir kompetentingoms institucijoms paaiškinti dabartinę teisinę situaciją, Komisija paskelbs komunikatą, kuriame bus pateiktos Europos Teisingumo Teismo praktika grindžiamos gairės, padėsiančios spręsti su atitinkamų pramonės sektorių šalutiniais produktais susijusias problemas ir nustatyti, kada šalutiniai produktai turi arba neturi būti laikomi atliekomis. 2010 m. persvarstydama šią strategiją, Komisija įvertins tų gairių veiksmingumą.

Pagal dabartinę atliekų apibrėžtį neįmanoma nustatyti, kada atliekos yra tinkamai apdorojamos ir turėtų būti laikomos produktu. Tai kelia problemų, nes atsiranda teisinis netikrumas, o įmonės ir kompetentingos institucijos patiria išlaidų. Tada valstybės narės ir netgi regionai gali skirtingai interpretuoti esamą situaciją, ir todėl vidaus rinkoje gali kilti problemų. Be to, blogos kokybės perdirbtos medžiagos patenka į rinką ir sudaro sunkumų potencialiems pirkėjams bei garbingiems prekiautojams.

Diskusijų su suinteresuotosiomis šalimis bei valstybėmis narėmis ir Komisijos atliktos analizės rezultatai rodo, kad ši problema susijusi su palyginti nedaugeliu atliekų srautų. Vadinasi, galima atrinkti tuos atliekų srautus, kuriems reikia taikyti potencialia ekonomine nauda ir nauda aplinkai grindžiamus kriterijus. Pirmiausia ši sistema bus taikoma tokiems atliekų srautams kaip kompostas, užpildai iš antrinio panaudojimo žaliavų ir, priklausomai nuo atliekamo poveikio aplinkai tyrimo rezultatų, riebalų kaip kuro naudojimui.

Sprendžiant šį klausimą Komisija siūlo laikytis dviejų pakopų požiūrio: pirmiausia, Pagrindų direktyvoje dėl atliekų numatyti kriterijų nustatymo tvarką ir, antra, siūlyti pagal ekonominę naudą ir naudą aplinkai atrinktus konkrečius atliekų srautus, kuriems tokia sistema būtų taikoma. Prieš pateikdama pasiūlymą, Komisija atliks tyrimus ir konsultuosius su suinteresuotosiomis šalimis.

Laikantis šio požiūrio, turėtų:

- perdirbti produktai būti mažiau kenksmingi aplinkai, nes ūkio subjektai sieks, kad jų perdirbti produktai pasiektų reikiamą lygį ir nebebūtų laikomi atliekomis;
- pagerėti perdirbtų produktų arba medžiagų pirkėjų užtikrintumas ir jų galimybės prognozuoti;

- būti supaprastintas didelio pavojaus aplinkai nekeliančių atliekų naudojimo kaip antrinių medžiagų reglamentavimas.

Išankstinė šio požiūrio įgyvendinimo sąlyga bus aukšto lygio aplinkosaugos kriterijų nustatymas siekiant sumažinti aplinkai keliamą pavojų. Be aplinkosaugos kriterijų, taip pat bus būtina nustatyti tinkamumo naudoti kriterijus siekiant užtikrinti, kad perdirbtų produktų rinka būtų veiksminga. Tokius tinkamumo naudoti kriterijus būtų galima nustatyti remiantis ESK standartais arba kitais panašiais šaltiniais.

Atrenkant atliekų srautus ir nustatant kriterijus bus atsižvelgiama į įvairius veiksnius. Visų pirma bus atsižvelgiama į pavojų, kad perdirbtas produktas gali būti netinkamai naudojamas, išvežamas iš ES apgaulingam naudojimui, arba turėti poveikį aplinkai, kurio būtų išvengta produktą laikant atliekomis. Taip pat svarbu, ar egzistuoja veiksminga tam tikro perdirbto produkto rinka. Komisija į šiuos veiksnius atsižvelgs siūlydama atliekų srautus ir kriterijus.

Atliekų panaudojimo ir šalinimo veiklos apibrėžtis

Didžiausia su Pagrindų direktyvoje dėl atliekų pateiktomis atliekų panaudojimo ir šalinimo apibrėžtimis susijusi problema yra ta, kad tos apibrėžtys naudojamos skirtingais tikslais. Atliekų perdirbimo direktyvose jos naudojamos nustatyti tikslams, o Atliekų vežimo reglamente – nustatyti, ar vidaus rinkos taisyklės turi būti taikomos vežant atliekas.

Šias apibrėžtis būtų geriausia naudoti tik tikslams nustatyti, o atliekų vežimui taikyti paprastesnę sistemą. Tačiau taikomuose Europos atliekų tvarkymo standartuose yra spragų, o atliekų tvarkymo struktūras ir politiką dar reikia pritaikyti, todėl taip keisti atliekų tvarkymą reglamentuojančius teisės aktus dar per anksti.

Europos Teisingumo teismo aiškinamos galiojančiuose teisės aktuose pateiktos apibrėžtys neskatina geriausios aplinką tausojančios praktikos, pavyzdžiui, energijos gamybos iš atliekų komunaliniuose atliekų deginimo įrenginiuose. Komisija mano, kad reikia tikslesnės apibrėžties, todėl siūlo iš dalies pakeisti Pagrindų direktyvą dėl atliekų ir pateikti atliekų panaudojimo apibrėžtį, grindžiamą vienu išteklių pakeitimu kitais visoje ekonomikoje, o ne vienoje konkrečioje gamykloje. Be to, pakeitus direktyvą bus lengviau komitologijos tvarka kiekvienu atskiru atveju spręsti aplinkosaugos problemas, kylančias taikant naujas technologijas ir praktiką.

Komisija siūlo nustatyti apatinę energijos efektyvumo ribą, kuria remiantis atliekų apdorojimą komunaliniuose deginimo įrenginiuose būtų galima priskirti atliekų panaudojimui arba šalinimui. Dabartinėje Europos Teisingumo Teismo praktikoje didžioji dauguma komunalinių deginimo įrenginių laikoma atliekų šalinimo įrenginiais. Tai gali turėti neigiamos įtakos, ir todėl gali būti alinama aplinka. Pavyzdžiui, atliekų deginimas iš jų gaminant energiją dažniausiai laikomas priemone biologiškai skaidomoms komunalinėms atliekoms nukreipti nuo sąvartynų. Tačiau kyla pavojus, kad priskyrus atliekų deginimą tai pačiai kategorijai kaip ir atliekų šalinimas sąvartynuose, kai kurios vietos valdžios institucijos gali susigundyti rinktis pigiausią sprendimą (sąvartynus), kurie savo ruožtu alins aplinką. Be to, energijos požiūriu labai veiksmingi komunaliniai atliekų deginimo įrenginiai yra laikomi prastesniais už bendro atliekų deginimo operacijas, kurioms būdingas panašus energijos efektyvumas, bet ne tokia griežta emisijos kontrolė.

Atliekų panaudojimo apibrėžtimi, kurioje bus atsižvelgta į tai, kad komunaliniame atliekų deginimo įrenginyje gauta energija pakeičia kitose jėgainėse naudojamus išteklius, bus geriau perteikta atliekas deginant gaunama nauda gamtai. Tačiau komunalinių atliekų deginimo

įrenginių veiksmingumas energijos požiūriu gali labai stipriai skirtis. Jei atliekas deginant galima pasiekti tik nedidelį energijos efektyvumą, toks būdas nebus aplinkosaugos požiūriu veiksmingesnis už sąvartynus. O jei bus pasiektas didelis energijos efektyvumas, toks būdas galėtų būti toks pats veiksmingas, kaip ir mechaninis atliekų perdirbimas arba komposto iš tam tikrų atliekų srautų gamyba.

Poveikio vertinimo rezultatai rodo, kad nustačius komunalinių atliekų deginimo įrenginių apatinę energijos efektyvumo ribą galima gauti ekonominės naudos ir naudos aplinkai. Pagal gamyklos, kurioje įdiegtos GTT (geriausios turimos technologijos), veiklos rezultatus nustačius apatinę energijos efektyvumo ribą būtų lengviau atliekas nukreipti nuo sąvartynų.

Komisija siūlo pakeisti Pagrindų direktyvą dėl atliekų įtraukiant apatinę energijos efektyvumo ribą, kurią viršijus komunalinių atliekų deginimas būtų laikomas jų panaudojimu. Ši riba būtų nustatoma remiantis GTT ir atsižvelgiant į GTTID (GTT informaciniame dokumente) dėl atliekų deginimo pateiktą rekomendaciją lyginant elektros energiją su šilumos energija taikyti 2,6 ekvivalentą, t. y. 1 kWh elektros energijos prilyginti 2,6 kWh šilumos energijos, o centralizuotai tiekiamos šilumos atveju taikyti 1,1 ekvivalentą.

Šiuo pasiūlymu bus skatinama nukreipti atliekas nuo sąvartynų ir naudotis GTT gaminant energiją iš komunaliniuose įrenginiuose deginamų atliekų. Kadangi apatinė energijos efektyvumo riba bus nuolat persvarstoma, kad atspindėtų technologijos pažangą, toks energijos gamybos būdas duos vis didesnės naudos aplinkai.

Toks apibrėžčių paaiškinimas turėtų palengvinti atliekų perdirbimo vidaus rinkos veikimą pradėjus taikyti aukštus aplinkosaugos standartus. Kartu būtina toliau apžvelgti dabartinę situaciją.

Ši sistema padės spręsti ir tokius klausimus, kaip atveju, kai medžiagų atliekų panaudojimas sąvartynams statyti būtų laikomas atliekų panaudojimu, nustatymas.

Atliekų perdirbimo apibrėžtis

Atliekų perdirbimo apibrėžtį reikia įtraukti į Pagrindų direktyvą dėl atliekų, kad ja būtų galima vadovautis kuriant atliekų perdirbimo politiką ir nustatant atitinkamus tikslus.

Kitos paprastinimo priemonės

Siekiant geresnio reglamentavimo:

- Pagrindų direktyvoje dėl atliekų ir Integruotos taršos prevencijos ir kontrolės direktyvoje nustatytos leidimų išdavimo tvarkos sutampančios nuostatos bus panaikintos nurodžius, kad turint TIPK leidimą nebūtinai papildomas atliekų tvarkymo leidimas.
- Direktyva 91/689/EEB dėl pavojingų atliekų bus sujungta su Pagrindų direktyva dėl atliekų siekiant paaiškinti jos nuostatas ir pašalinti sutampančias ir pasenusias nuostatas;
- Komisija 2006 m. pasiūlys konsoliduoti tris direktyvas dėl titano dioksido pramonės atliekų modernizuojant nuostatas ir panaikinant visas pasenusias nuostatas.

Persvarstydama ES atliekų direktyvas, pvz., atliekų deginimo, ENTP, sąvartynų, EEĪA ir pavojingų medžiagų naudojimą apribojančią direktyvas, Komisija laikysis geresnio reglamentavimo požiūrio ir, atsižvelgdama į atliekų tvarkymą reglamentuojančių ES teisės aktų sistemingą persvarstymą, prireikus siūlys galiojančių ES teisės aktų pakeitimus.

2. BŪVIO CIKLO PRINCIPŲ TAIKYMAS ATLIEKŲ POLITIKOJE

Atliekų politikos nauda aplinkai yra daugialypė, kadangi ji skiriasi įvairiais būvio ciklo etapais, todėl gali būti nelengva ją įvertinti kiekybiniu požiūriu arba palyginti. Tačiau aišku, kad atliekų politika turi prisidėti prie poveikio aplinkai mažinimo visais išteklių būvio ciklo etapais. Daugeliu atvejų tereikia išmintingai įsigilinti į situaciją, tačiau kai kuriais atvejais gali prireikti pasinaudoti vertinimo priemonėmis, pavyzdžiui, būvio ciklo vertinimu.

Tam, kad būtų galima taikyti būvio ciklo principą, Komisija siūlo paaiškinti Pagrindų direktyvoje dėl atliekų nustatytus atliekų politikos tikslus. ES atliekų politika turėtų būti siekiama sumažinti neigiamą poveikį aplinkai, kylantį dėl atliekų susidarymo bei tvarkymo, ir prisidėti prie naudojant išteklius daromo poveikio aplinkai bendro mažinimo.

3. ŽINIŲ BAZĖS GERINIMAS

Norint taikyti būvio ciklo principą reikia geresnės žinių apie išteklių naudojimo įtaką, atliekų susidarymą bei tvarkymą bazės ir sistemingesnio prognozavimo bei modeliavimo.

To bus galima pasiekti taikant teminėje išteklių naudojimo strategijoje apibūdintą mechanizmą arba iniciatyvas, kurių imamasi remiantis integruota produktų politika. Be to, Europos aplinkos agentūra, Eurostatas ir Jungtinis tyrimų centras ir toliau prisidės prie mokslinės ir ekonominės informacijos apie atliekų politiką tvirtos bazės kūrimo.

Kitas svarbus žingsnis, pasikonsultavus su mokslo ir suinteresuotųjų šalių bendruomene, bus nustatyti pagrindinės gairės, kurios palengvintų būvio ciklo principo taikymą kuriant atliekų politiką, ir apibrėžti bendrą požiūrį ir metodus. Tuo siekiama, kad šiomis priemonėmis būtų lengviau naudotis vietos ir Europos lygiu priimant politinius sprendimus.

4. ATLIEKŲ PREVENCIJA

Atliekų prevencijos potencialas priklauso nuo daugelio veiksnių – ekonomikos augimo, nuo to, kaip ūkio subjektai jau pritaikė geriausią praktiką mažindami atliekų kiekį, ir t. t. Atliekų prevencija galima tik darant įtaką įvairiais būvio ciklo etapais priimamiems praktiniams sprendimams: kaip produktas bus kuriamas, gaminamas, taps prieinamas vartotojui ir, galiausiai, kaip jis bus panaudojamas. Komunalinių atliekų susidarymas taip pat priklauso nuo vartotojų elgsenos, kuri yra susijusi su socialine struktūra, asmeninėmis pajamomis ir socialine gerove.

Šioje strategijoje nėra nustatomi ES atliekų prevencijos tikslai, kadangi tai nebūtų veiksmingiausias, įskaitant ir aplinkosaugos požiūriu, atliekų prevencijos skatinimo būdas. Tokiais tikslais nepavyksta išreikšti poveikio aplinkai daugialypiškumo: atliekų kiekį galima sumažinti, tačiau gali padidėti poveikis aplinkai, tuo tarpu šiek tiek sumažinus atliekų kiekį gali stipriai sumažėti poveikis aplinkai. Be to, vykdant prevencijos politiką turėtų būti

atsižvelgiama į nacionalinius gamybos ir vartojimo kriterijus, numatomas tendencijas ir jų sąsają su ekonomikos augimu.

Šioje strategijoje numatomas koordinuotas požiūris į atliekų prevenciją, kuriuo vadovaujantis prevencijos politikoje pagrindinis dėmesys bus skiriamas poveikio aplinkai mažinimui ir konkrečių nacionalinės politikos kryptių pagrindo nustatymui. Atliekų prevencijos veiksmų reikia imtis visais valdymo lygmenimis. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) direktyva ir Integruota produktų politika gali labai prisidėti prie atliekų prevencijos Europos lygiu. Geriausių turimų technologijų informaciniuose dokumentuose (GTTID), sukurtuose remiantis TIPK, pateikiama naudinga su atliekų prevencija susijusi informacija. Šiuos GTTID aspektus reikėtų įtvirtinti, o valstybės narės, pramonės atstovai ir kitos suinteresuotosios šalys turėtų reguliariau keisti informacija apie geriausią praktiką. Galiausiai, remdamasi integruota produktų politika, Komisija ketina iš naujo išnagrinėti aplinkosaugos projektavimo iniciatyvas.

Tačiau daugumos prevencijos priemonių reikia imtis nacionaliniu, regionų arba vietos lygiu. Viena iš šių priemonių galėtų būti atliekų prevencijos tikslų nustatymas. Pagrindų direktyva dėl atliekų bus iš dalies pakeista siekiant paaiškinti valstybių narių pareigą kurti viešai prieinamas atliekų prevencijos programas, atsižvelgiant į tausios gamybos ir vartojimo principus.

5. ATLIEKAS PERDIRBANČIOS EUROPOS VISUOMENĖS KŪRIMAS

Kadangi rinkoje esantys išteklių anksčiau ar vėliau virsta atliekomis, o vykdant produktyvią veiklą susidaro kokios nors atliekos, būtina imtis atliekas į ekonomikos ciklą sugrąžinti padedančių priemonių. Atliekų perdirbimo sektoriui reikia perdirbimo veiklą skatinančio reglamentavimo.

Dabar linkstama vidaus rinkoje stiprinti atliekų vežimo kontrolę ir apribojimus. Tai labai nepagerins aplinkos apsaugos, ir todėl gali tekti priimti išsamesnius teisės aktus, o nacionaliniu arba regionų lygiu galimas pernelyg smulkmenišką atliekų tvarkymo reglamentavimas. Todėl ES rinkoje, ypač mažose valstybėse narėse, potencialiai sumažėtų perdirbamų atliekų prieinamumas. Norint pasipriešinti šiai tendencijai, visoje ES reikia sukurti vienodas atliekų perdirbimo veiklos sąlygas. Atliekų perdirbimas savaime turi būti nekenksmingas aplinkai, o norint to pasiekti reikia taikyti atitinkamus standartus.

Nors tam tikrais atvejais rinkos jėgos skatina atliekų perdirbimo plėtrą, pagal rinkos rodiklius galima spręsti, kad linkstama atliekas šalinti. Todėl reikia atliekų perdirbimo ir panaudojimo paskatų. Šiuo požiūriu labai pasitarnautų ekonomikos priemonės ir nacionaliniai sąvartynų mokesčiai.

Vienodos atliekų perdirbimo sąlygos

Atliekų perdirbimo vidaus rinkai kurti taikomi aukšti aplinkosaugos standartai pasitarnautų visoje ES skleidžiant gerą praktiką bei padėtų atliekų perdirbimo pramonei įsitvirtinti vidaus rinkoje.

Bus priimta nemažai galiojančius teisės aktus papildančių priemonių, padėsiančių užpildyti ES atliekų tvarkymo standartų spragas. Šios priemonės būtų:

- Atrinktiems atliekų panaudojimo procesams taikyti veiksmingumo kriterijus pagal Pagrindų direktyvą dėl atliekų ir kurti tam tikrą Atliekų vežimo reglamento nuostatų dėl kovos su apgaulingu atliekų panaudojimu taikymo gaires;
- Skleisti gerą praktiką įtraukiant minimalius atitinkamų atliekų panaudojimo procesų standartus į Pagrindų direktyvą dėl atliekų ir ateityje plečiant TIPK direktyvos taikymo sritį – pradedant ją taikyti atrinktai atliekų tvarkymo veiklai;
- Įtraukti į Pagrindų direktyvą dėl atliekų naują nuostatą, leidžiančią taikyti aplinkosaugos kriterijus konkreitiems atliekų srautams ir taip patikslinti, kada atliekų srautai nebepatenka į atliekų tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų taikymo sritį, o tampa produktais.

Geresnis keitimasis informacija apie nacionalinius atliekų šalinimo mokesčius

Plačiai sutariama, kad atliekų šalinimo mokesčiai yra veiksmingi sąnaudų požiūriu ir gali labai patobulinti atliekų tvarkymą. Be to, jei valstybėse narėse bus dideli atliekų šalinimo mokesčių skirtumai, atliekos gali būti be reikalo pervežamos, o tai pakenks skirtingų valstybių narių atliekų tvarkymo subjektų konkurencijai.

Kadangi tikimybė susitarti dėl veiksmų, kurių reikėtų imtis ES lygiu, šioje srityje yra nedidelė, pirmiausia reikėtų skatinti valstybes nares naudotis tokia ekonomikos priemone nacionaliniu lygiu. Komisija skatina valstybes nares keistis informacija apie savo požiūrį į atliekų šalinimo mokesčius apie tai išsamiai ją informuojant.

Nauji būdai atliekų perdirbimui skatinti

Per pastarąjį dešimtmetį priimtos atliekų perdirbimo direktyvos palengvina dideliems atliekų srautams skirtos perdirbimo infrastruktūros kūrimą ir finansavimą. Tačiau nelengva pagrįsti šio požiūrio taikymą naujiems atliekų srautams. Taikant tokį požiūrį mažesniems atliekų srautams arba mažesni poveikį aplinkai turintiems atliekų srautams galėtų susidaryti sunki administracinė našta lyginant su gaunama nauda aplinkai.

Tačiau jeigu visų atliekų srautų perdirbimo organizavimas ir skatinimas priklausys tik nuo rinkos veiksmų, nebus galima gauti visos naudos, kurią aplinkai duotų perdirbimas. Nors dabartinis tikslas yra užtikrinti visišką ES atliekų perdirbimo direktyvų įgyvendinimą, ateityje reikės lankstesnio ir platesnio papildančio metodo. Persvarstant šią strategiją bus vertinamas tolesnių priemonių atliekų perdirbimui skatinti poreikis. Visų pirma, bus svarstoma galimybė taikyti labiau į medžiagas orientuotą požiūrį, galbūt pasinaudojant gamintojo atsakomybe. Tam reikėtų įvertinti, ar rinka pati skatintų tam tikros medžiagos perdirbimą, ar reikėtų imtis priemonių įveikti esamas kliūtis. Atsižvelgiant į tai, bus galima apsvarstyti nemažai priemonių, o taikant būvio ciklo principą bus galima užtikrinti, kad atliekų perdirbimo nauda aplinkai būtų gaunama mažiausiomis įmanomomis sąnaudomis.

Atliekų perdirbimo tikslai

Atliekų perdirbimo ir panaudojimo tikslai nustatyti kai kuriose ES atliekų direktyvose. Persvarstant dabartinius atliekų perdirbimo ir panaudojimo tikslus, nustatytus Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvoje, paaiškėjo, kaip svarbu nustatyti apibrėžties taikymo sričiai proporcingus tikslus ir atsižvelgti į kiekvienos medžiagos specifiškumą. Neatlikus tokios analizės kyla pavojus, kad nustatyti tikslai skatins mažai arba jokios naudos aplinkai

neduodančius procesus, arba nesugebės skatinti technologijų, kurioms nelengva prasiskverbti į rinką, bet kurias naudojant būtų galima gauti nemažos naudos aplinkai, plėtos.

Dėl tokios painiavos tikslai turėtų būti nustatomi atsižvelgiant į tai, kad atliekų perdirbimo apibrėžtis taikoma skirtingoms medžiagoms, kaip jau buvo padaryta persvarstant Pakuočių direktyvoje nustatytus tikslus, ir į specifines kiekvienos medžiagos savybes. Būsimais pasiūlymais dėl naujų ar persvarstytų atliekų perdirbimo ar panaudojimo tikslų reikia siekti, kad atliekų perdirbimas bei panaudojimas pareikalautų kiek įmanoma mažiau sąnaudų, ir vengti skatinti tam tikroms medžiagoms netinkamų technologijų naudojimą.

Biologinių atliekų tvarkymas

Didžiausias neigiamas biologinių atliekų poveikis atsiranda jas šalinant sąvartynuose. Tada susidaro metanas, šiltnamio efektą sukeliančios dujos, kurių poveikis 21 kartą stipresnis nei anglies dvideginio. Siekiant apsisaugoti nuo tokios aplinkai kylančios grėsmės, Direktyvoje 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų numatyta nukreipti du trečdalius biologiškai skaidomų komunalinių atliekų nuo sąvartynų ir reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų ir nuolat persvarstytų nacionalines nuo sąvartynų nukreipiamų atliekų tvarkymo strategijas. Visiškai laikydamosi šio įpareigojimo, valstybės narės labai prisidės prie biologiškai skaidomų atliekų daromo poveikio aplinkai, ypač šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos, mažinimo.

Tačiau Komisija savo ataskaitoje dėl nacionalinių strategijų padarė išvadą, kad išanalizavus tas strategijas lieka neaišku, ar atliekų šalinimo sąvartynuose mažinimo tikslų galės pasiekti tos valstybės narės, kurioms tai jau nėra aktualu. Atrodo, kad tokiems tikslams pasiekti reikės papildomų pastangų. Komisija ypač daug dėmesio skirs tam, kad būtų pasiekti 2006 m. tikslai, ir imsis visų reikiamų priemonių užtikrinti tinkamą direktyvos įgyvendinimą³.

Nėra vienintelio aplinkosaugos požiūriu geriausio nuo sąvartynų nukreipiamų biologinių atliekų tvarkymo būdo. Įvairių taikomų tokių atliekų tvarkymo būdų veiksmingumas aplinkosaugos požiūriu vertinamas remiantis daugeliu vietos veiksnių: *inter alia* surinkimo sistemų, atliekų sudėties ir kokybės, klimato sąlygų, poveikio klimato kaitai, komposto potencialo panaudojimo kovai su dirvožemio alinimu ir kitų poveikio aplinkai kategorijų. Todėl valstybės narės tokių atliekų tvarkymo strategijas turėtų nustatyti vadovaudamosi būvio ciklo principu.

Komisija priims gaires, kuriomis remiantis būvio ciklo principas bus taikomas tvarkant biologines atliekas, ir pateiks jas valstybėms narėms bei paragins jas persvarstyti savo nacionalines strategijas. Šios gairės taip pat bus naudingos vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurios iš esmės yra atsakingos už komunalinių atliekų tvarkymo planų kūrimą.

Atliekų tvarkymo standartų aspektai taip pat turi būti svarstomi ES lygiu. nuostata, pagal kurią galima apibrėžti, kada atliekos jau nebėra atliekos, ir kurią siūloma įtraukti į Pagrindų direktyvą dėl atliekų, bus priimti komposto kokybės kriterijai, o Komisija siūlys įtraukti biologinių atliekų apdorojimą į persvarstytos TIPK direktyvos taikymo sritį.

Tarybos direktyva 86/278/EEB dėl aplinkos, ypač dirvožemio, apsaugos naudojant žemės ūkyje nuotekų dumblą bus persvarstyta siekiant sugriežtinti kokybės standartus, pagal kuriuos

³ KOM(2005) 105 - Komisijos ataskaita Tarybai ir Europos Parlamentui dėl nacionalinių biologiškai skaidomų sąvartynuose šalinamų atliekų mažinimo strategijų pagal Direktyvos 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų 5 straipsnio 1 dalį.

nuotekų dumblą naudoti žemės ūkyje galima priėmus dirvožemiui ir atitinkamoms priemonėms skirtą teminę strategiją.

Persvarstant strategiją visų pirma bus nagrinėjama biologinių atliekų tvarkymo pažanga bei vertinamas poreikis imtis papildomų priemonių.

Naudotų alyvų tvarkymas

Naudotų alyvų tvarkymą reglamentuojantiems teisės aktams (Direktyva 75/439/EEB) jau taikomas būvio ciklo principas.

Ši direktyva reglamentuoja naudotų alyvų šalinimą, ir joje numatytas naudotų alyvų perdirbimas. Tačiau ji nėra tinkamai įgyvendinama. Europos Teisingumo Teismas nagrinėjo keletą bylų ir priėmė penkioms valstybėms narėms nepalankius nuosprendžius. Dabartinės analizės, atliktos remiantis būvio ciklo principu, rezultatai rodo, kad nors pirmenybė teikiama naudotų alyvų perdirbimui, naudotas alyvas perdirbti aplinkosaugos požiūriu nėra veiksmingiau nei jas panaudoti kaip kurą. Be to, naudotos alyvos vis dar surenkamos pernelyg lėtai. Taigi, nors netinkamas naudotų alyvų šalinimas gali turėti didelių neigiamų padarinių ir jo reikėtų vengti, dabartiniais teisės aktais nepasiekiami trokštami rezultatai. Todėl šis teisės aktas bus panaikintas, o Pagrindų direktyvoje dėl atliekų jį pakeis nauja nuostata, kurioje išliks valstybių narių pareiga užtikrinti naudotų alyvų surinkimą, bet jų panaudojimas nebus laikomas prioritetu. Tai užtikrins, kad valstybės narės vykdytų pareigą surinkti naudotas alyvas ir taip spręsti didžiausią su naudotomis alyvomis susijusį aplinkos apsaugos klausimą.

Tolesni žingsniai: teminės atliekų prevencijos ir perdirbimo strategijos įgyvendinimo veiksmų ir kitų su tuo susijusių priemonių ir veiklos įgyvendinimo tvarkaraštis

Teminėje atliekų prevencijos ir perdirbimo strategijoje siūlomi ir (arba) numatomi veiksmai	Pasirinktas laikas
Pasiūlymas dėl direktyvos, iš dalies keičiančios Pagrindų direktyvą dėl atliekų ir panaikinančios Naudotų alyvų direktyvą	Pateikiamas kartu su šia strategija
Direktyvos 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų įgyvendinimo ataskaita	2006 m.
Pagal Direktyvą 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių nustatytų tikslų persvarstymas	2006 m.
Pasiūlymas dėl direktyvos, sujungiančios tris direktyvas dėl titano dioksido pramonės atliekų	2006 m.
Europos Teisingumo Teismo praktika grindžiamų gairių, padėsiančių nuspręsti, kada šalutiniai produktai turėtų arba neturėtų būti laikomi atliekomis, paskelbimas	2006 m.
Valstybėms narėms skirtų gairių, kuriomis remiantis būvio ciklo principas būtų taikomas tvarkant nuo sąvartynų nukreipiamas biologiškai skaidomas atliekas, paskelbimas	2006 m.
Žinių apie išteklių naudojimo poveikį aplinkai, atliekų susidarymą bei tvarkymą bazės gerinimas ir sistemingesnis	Nuo 2006 m.

prognozavimas bei modeliavimas	
Pasiūlymas paaiškinti ir išplėsti TIPK direktyvos taikymo sritį, šią direktyvą pradedant taikyti papildomai atliekų tvarkymo veiklai, įskaitant biologinį apdorojimą panaudojant atliekas ir pavojingų atliekų paruošimą deginimui, o deginimo atliekas – panaudojimui	2007 m., kai bus bendrai persvarstoma TIPK direktyva
Pasiūlymas dėl Direktyvos 86/278/EEB dėl aplinkos, ypač dirvožemio, apsaugos naudojant žemės ūkyje nuotekų dumblą	2007 m.
Pagrindinių gairių, kuriomis vadovaujantis būvio ciklo principą bus galima nesunkiai pritaikyti kuriant vieningu požiūriu bei metodologija grindžiamą politiką, paskelbimas	2007 m.
Gairių, susijusių su tam tikromis Atliekų vežimo reglamento nuostatomis dėl kovos su sukčiavimu naudojant atliekas, paskelbimas	2007 m.
Gairių, susijusių su minimaliais aplinkosaugos standartais, taikomais išduodant leidimus naudoti įrenginius, kuriems netaikoma TIPK direktyva, ir su geriausiomis turimomis pavojingų medžiagų maišymo technologijomis, paskelbimas	2007 m.
Esamos padėties ir poreikio imtis papildomų priemonių, skatinant Europos visuomenę tapti atliekas perdirbančia visuomene, vertinimas	2007 m.
Pagal Direktyvą 2002/96/EB dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų nustatytų tikslų persvarstymas	2008 m.
Kokybės standartų pirmosios grupės, padėsiančios nustatyti, kada atliekų srautai jau nebėra atliekos, pradedant kompostu ir užpildais iš antrinio panaudojimo žaliavų, patvirtinimas	2008 m. – atsižvelgiant į persvarstytos Pagrindų direktyvos dėl atliekų įsigaliojimą

Kitos su temine atliekų prevencijos ir perdirbimo strategija susijusios priemonės ir veikla
<i>Rinkos plėtra</i>
Kai kurios valstybės narės pradėjo taikyti atliekų perdirbimo rinkai plėtoti skirtas iniciatyvas, kuriomis siekiama pašalinti technines bei ekonomines atliekų perdirbimo kliūtis ir padidinti perdirbtų medžiagų paklausą (pvz., standartų nustatymas, geresnis su rinka susijusios informacijos prieinamumas ir viešųjų pirkimų rengimas). Toks požiūris gali potencialiai papildyti pagrindines atliekų perdirbimo politikos kryptis, ir jo reikėtų laikytis kuriant Aplinkosaugos technologijų veiksmų planui įgyvendinti skirtus nacionalinius planus.

Moksliniai tyrimai ir technologijos

Komisija užtikrins, kad su atliekų tvarkymo technologijomis susijusiems moksliniams tyrimams ir plėtrai skirtos lėšos padėtų mažinti pagrindinį atliekų tvarkymo poveikį aplinkai.

Geriausia praktika

Komisija parems geriausios praktikos, susijusios su nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu kuriamomis informuotumo, švietimo ir paskatų iniciatyvomis ir sistemomis, sklaidą ir perdavimą.

Valstybės pagalba

Bus persvarstyta valstybės pagalbos aplinkos apsaugai gairės. Tai padės *inter alia* paaiškinti, kuriais atvejais valstybės pagalba turi būti skiriama atliekų perdirbimo veiklai vykdyti.

Be to, 2010 m. persvarstant šią strategiją prireikus bus numatytos papildomos priemonės, kurių reikia atliekų prevencijai skatinti ir būvio ciklo principui taikyti tvarkant atliekas bei dar labiau priartėti prie atliekas perdirbančios Europos visuomenės.

II PRIEDAS
TEISINĖ GALIA TURINTI FINANSINĖ PAŽYMA

1. PASIŪLYMO PAVADINIMAS:

Atliekų prevencijos ir perdirbimo teminė strategija

2. VEIKLA PAGRĮSTO VALDYMO IR BIUDŽETO SUDARYMO PAGAL VEIKLAS STRUKTŪRA

Politikos sritis: 07 – aplinka

Veikla: 07 04 – aplinkos politikos įgyvendinimas

3. BIUDŽETO EILUTĖS

3.1. Biudžeto eilutės (veiklos eilutės ir atitinkamos techninės ir administracinės pagalbos eilutės (buvusios BA eilutės)), įskaitant pavadinimus:

07 01 04 01 – teisės aktai, informavimas ir kiti bendrieji veiksmai pagal Bendrijos veiksmų programas aplinkos srityje – administracinio valdymo išlaidos.

07 04 02 – informavimas ir kiti bendrieji veiksmai pagal Bendrijos veiksmų programas aplinkos srityje.

3.2. Priemonės ir jos finansinio poveikio trukmė:

Šios strategijos įgyvendinimo trukmė – 10 metų (2005–2015 m.). Dabartinis darbo jėgos tyrimas apima su pradiniu penkerių metų laikotarpiu (2005–2010 m.) susijusius aspektus.

3.3. Biudžetinės charakteristikos :

Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis		Nauja	ELPA įnašas	Šalių kandidačių įnašai	Finansinės perspektyvos išlaidų kategorija
07 04 02	NPI	Dif ⁴	NE	NE	NE	Nr. 3

⁴ Diferencijuoti asignavimai.

4. IŠTEKLIŲ APŽVALGA

Išlaidos, skirtoms žmogiškiesiems ir administraciniams ištekliams, apmokamos iš valdančiajam GD (Aplinkos GD) pagal metinio biudžeto tvarką skirtų lėšų.

4.1. Finansiniai ištekliai

4.1.1. Įsipareigojimų asignavimų (IA) ir mokėjimų asignavimų (MA) suvestinė

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Išlaidų rūšis	Skirsnio Nr.		2005 metai	2006	2007	2008	2009	2010	Iš viso
---------------	--------------	--	------------	------	------	------	------	------	---------

Veiklos išlaidos⁵

Įsipareigojimų asignavimai (IA)	8.1	a		0.230	0.380	0.230	0.230	0.080	1.150
Mokėjimų asignavimai (MA)		b		0.130	0.280	0.330	0.230	0.180	1.150

Administracinės išlaidos, neviršijančios orientacinės sumos⁶

Techninė ir administracinė pagalba (NDIF)	8.2.4	c		0	0	0	0	0	0
---	-------	---	--	---	---	---	---	---	---

BENDRA ORIENTACINĖ SUMA

Įsipareigojimų asignavimai		a+c		0.230	0.380	0.230	0.230	0.080	1.150
Mokėjimų asignavimai		b+c		0.130	0.280	0.330	0.230	0.180	1.150

Į orientacinę sumą neįskaičiuotos administravimo išlaidos⁷

Žmogiškieji ištekliai ir susijusios išlaidos (NDIF)	8.2.5	d	0.486	0.486	0.486	0.486	0.486	0.486	2.916
Administracinės išlaidos, nepriskiriamos žmogiškiesiems ištekliams ir susijusioms išlaidoms, neįskaičiuotos į orientacinę sumą (NDIF)	8.2.6	e	0.002	0.088	0.088	0.090	0.086	0.084	0.438

⁵ Išlaidos, nepriklausančios atitinkamos xx antraštinės dalies xx 01 skyriui.

⁶ Išlaidos pagal xx antraštinės dalies xx 01 04 straipsnį.

⁷ Į xx 01 skyrių įtrauktos išlaidos, išskyrus xx 01 04 arba xx 01 05 straipsnius.

Bendra orientacinė intervencijos finansinių išlaidų suma

IŠ VISO IA, įskaitant išlaidas žmogiškiesiems ištekliams	a+c +d+ e	0.488	0.804	0.954	0.806	0.802	0.650	4.504
IŠ VISO MA, įskaitant išlaidas žmogiškiesiems ištekliams	b+c +d+ e	0.488	0.704	0.854	0.906	0.802	0.750	4.504

Išsami informacija apie bendrą finansavimą

Jei į pasiūlymą yra įtrauktas bendras valstybių narių ar kitų įstaigų (nurodyti kurių) finansavimas, jo lygio įvertinimas turėtų būti nurodytas toliau pateikiamoje lentelėje (jei numatoma, kad bendrą finansavimą skirs skirtingos įstaigos, galima pridėti papildomų eilučių):

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Bendrą finansavimą teikianti įstaiga		n metai	n + 1	n + 2	n + 3	n + 4	n + 5	Iš viso
.....	f							
IŠ VISO IA, įskaitant bendrą finansavimą	a+c +d+ e+f							

4.1.2. Suderinamumas su finansinėmis programomis

- Pasiūlymas atitinka esamas finansines programas.
- Atsižvelgiant į pasiūlymą, teks pakeisti atitinkamų finansinės perspektyvos išlaidų kategorijų programas.
- Įgyvendinant pasiūlymą gali tekti taikyti tarpinstitucinio susitarimo nuostatas⁸ (t. y. panaudoti lankstumo priemonę arba pertvarkyti finansinę perspektyvą).

4.1.3. Finansinis poveikis pajamoms

- Pasiūlymas neturi finansinio poveikio pajamoms
- Pasiūlymas turi finansinį poveikį, poveikis pajamoms yra toks:

mln. EUR (dešimtųjų tikslumu)

	Prieš		Padėtis pradėjus taikyti priemonę
--	-------	--	-----------------------------------

⁸ Žr. tarpinstitucinio susitarimo 19 ir 24 punktus.

Biudžeto eilutė	Pajamos	taikant priemonę [n-1 metai]	[n metai]	[n+1]	[n+2]	[n+3]	[n+4]	[n+5] ⁹
	a) <i>Pajamos, išreikštos absoliučiais skaičiais</i>							
	b) <i>Pajamų pokytis</i>	Δ						

4.2. Žmogiškųjų išteklių visos darbo dienos ekvivalentas (įskaitant pareigūnus, laikinus ir išorės darbuotojus) – išsamią informaciją žr. 8.2.1 punkte

Poreikiai metams	Metai 2005	2006	2007	2008	2009	2010
Iš viso žmogiškųjų išteklių	0.486	0.486	0.486	0.486	0.486	0.486

5. CHARAKTERISTIKOS IR TIKSLAI

5.1. Poreikis, kurį reikia patenkinti per trumpą ar ilgą laikotarpį

Spręsti aplinkos problemas, susijusias su atliekų tvarkymu. Pagal strategiją bus imtasi priemonių gerinti atliekų tvarkymą ir reglamentavimą, pagal kurį atliekama atliekų tvarkymo veikla.

5.2. Bendrijai dalyvaujant sukurta pridėtinė vertė, pasiūlymo suderinamumas su kitomis finansinėmis priemonėmis ir galimos bendros pastangos.

Atliekų tvarkymas yra vidaus rinkoje vykstanti ekonominė veikla. Ši veikla yra labai reglamentuota, siekiant pagerinti rinkos efektyvumą, būtina taikyti bendrus metodus.

5.3. Pasiūlymo tikslai, numatomi rezultatai ir susiję rodikliai veikla pagrįsto valdymo sistemos atžvilgiu

Strategijos tikslas – nustatyti priemones, kurios sudarys galimybę sumažinti atliekų poveikį aplinkai ir padės sumažinti dėl išteklių naudojimo daromą poveikį aplinkai.

Tam numatytos kelios konkrečios priemonės:

- 1) Su atliekomis susijusios veiklos reglamentavimo supaprastinimas ir atnaujinimas.
- 2) Šios srities žinių gerinimas.
- 3) Atliekų prevencijos ir perdirbimo paskatų kūrimas.

⁹ Prireikus galima pridėti papildomus stulpelius, t.y. jei veiksmo trukmė yra ilgesnė nei 6 metai.

Daugiau išsamesnės informacijos apie numatomus rezultatus ir jų poveikį pateikiama, atitinkamai, komunikate ir prie jo pridėtame poveikio įvertinime.

5.4. Įgyvendinimo metodai (preliminarūs)

X *Centralizuotas valdymas*

X Tiesioginis Komisijos

Netiesiogiai, deleguojant:

Vykdamosioms agentūroms

Bendrijų įkurtoms įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 185 str.

Nacionalinei(-ėms) viešojo sektoriaus įstaigai(-oms), teikiančiai(-ioms) visuomenines paslaugas

Pasidalijimas arba decentralizuotas valdymas

Su valstybėmis narėmis

Kartu su trečiosiomis šalimis

Bendras valdymas su tarptautinėmis organizacijomis (nurodykite organizacijas)

Atitinkami komentarai: Pagal šią strategiją numatytas priemonės tiesiogiai įgyvendins Komisija (tyrimų užsakymas, susitikimų rengimas, paslaugų sutarčių vykdymas ir t.t.) ir valstybės narės (teisės aktų ir rekomendacijų įgyvendinimas).

6. STEBĖJIMAS IR VERTINIMAS

6.1. Stebėjimo sistema

Komisija siūlo po penkerių metų nuo komunikato paskelbimo apžvelgti teminės strategijos veiksmingumą. Tuo tikslu Komisija parengs ataskaitą, kuri bus paskelbta ir pateikta institucijoms.

6.2. Vertinimas

6.2.1. Ex-ante vertinimas

Teminė strategija yra poveikio įvertinimo, kuris bus paskelbtas tuo pačiu metu, kuriuo bus patvirtintas komunikatas, objektas.

6.2.2. Priemonės, kurių buvo imtasi atlikus tarpinį arba ex-post vertinimą (panašios ankstesnės veiklos patirtis)

Politikos formavimo metodas naudojant teminę strategiją yra Šeštosios aplinkosaugos veiksmų programos naujovė¹⁰. Tačiau priemonės pagal šią specialią strategiją neperžengia įprastinės administravimo tvarkos (tyrimų užsakymas, ekspertų susitikimų organizavimas, paslaugų sutartys palyginti nedidelėms pinigų sumoms), kuriai nustatytos atitinkamos finansinių apsaugos priemonių taikymo procedūros, ribų.

6.2.3. Būsimų vertinimų sąlygos ir dažnumas

Komisija siūlo po penkerių metų nuo komunikato paskelbimo apžvelgti teminės strategijos veiksmingumą. Tuo tikslu Komisija parengs ataskaitą, kuri bus paskelbta ir pateikta institucijoms.

7. KOVOS SU SUKČIAVIMU PRIEMONĖS

Siūlomą veiklą sudaro tik išlaidos darbuotojams, ekspertų susitikimams ir tyrimų sutartims. Pastarosioms bus taikomi įprastiniai Komisijos kontrolės mechanizmai, todėl papildomų kovos su sukčiavimu priemonių nebereikia.

Visų pirma galimi lėšų gavėjai ir rangovai turės laikytis Finansinio reglamento nuostatų ir pateikti geros finansinės ir teisinės padėties įrodymus. Subsidijoms gauti jie turi pateikti parengtines pajamų ir išlaidų pažymas, susijusias su projektu ar veikla, kuriai prašomas finansavimas. Mokėjimai atliekami remiantis subsidijų susitarimo sąlygomis ir išlaidų ir pajamų pažymomis, tinkamai patvirtintomis lėšų gavėjo ir patikrintomis atitinkamų Komisijos tarnybų. Taip pat galima atlikti patikrinimus vietoje, o lėšų gavėjai visus duomenis ir patvirtinamuosius dokumentus turi saugoti penkerius metus nuo projekto pabaigos.

¹⁰ 2002 m. liepos 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1600/2002/EB nustatantis šeštąją Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programą (OL L 242, 2002 9 10, p. 1).

8. IŠSAMI INFORMACIJA APIE IŠTEKLIUS

8.1. Pasiūlymo tikslai, vertinant pagal jų finansines išlaidas

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

(Turėtų būti pateikti šių tikslų antraštinės dalys, priemonės ir rezultatai)	Rezultato rūšis	Vid. išlaidos	2005 metai		2006 metai		2007 metai		2008 metai		2009 metai		2010 metai		IŠ VISO	
			Rezultatų skaičius	Iš viso išlaidų	Rezultatų skaičius	Iš viso išlaidų	Rezultatų skaičius	Iš viso išlaidų	Rezultatų skaičius	Iš viso išlaidų	Rezultatų skaičius	Iš viso išlaidų	Rezultatų skaičius	Iš viso išlaidų	Rezultatų skaičius	Iš viso išlaidų
TIKSLAS ¹¹																
Komisijos sprendimų, kuriais patvirtinamos įgyvendinamosios priemonės, rengimas																
– Ekspertų konsultacijos	Ataskaitos	0.040			2	0.080	2	0.080	2	0.080	2	0.080	2	0.080	8	0.400
– Tyrimai	Ataskaitos	0.150			1	0.150	2	0.300	1	0.150	1	0.150			5	0.750
IŠ VISO IŠLAIDŲ						0.230		0.380		0.230		0.230		0.080		1.150

¹¹ Kaip apibūdinta 5.3 dalyje.

8.2. Administracinės išlaidos

8.2.1. Žmogiškųjų išteklių skaičius ir rūšis

Pareigų rūšys		Personalas, skiriamas priemonei įgyvendinti iš esamų ir (arba) papildomų išteklių (pareigybių arba visos darbo dienos ekvivalentų skaičius)					
		2005 metai	2006 metai	2007 metai	2008 metai	2009 metai	2010 metai
Pareigūnai arba laikinas personalas ¹² (XX 01 01)	A*/AD	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5
	B*, C*/AST	1	1	1	1	1	1
Personalas, finansuojamas ¹³ pagal XX 01 02 str.							
Kitas personalas ¹⁴ , finansuojamas pagal XX 01 04/05 str.							
IŠ VISO		4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5

8.2.2. Užduočių, susijusių su priemone, aprašymas

Užduotys, kurias reikės atlikti, atitinka įprastinę administravimo tvarką, tai – tyrimų užsakymas, ekspertų susitikimų organizavimas, paslaugų sutarčių vykdymas ir pan.

8.2.3. Žmogiškųjų išteklių (numatytų teisės aktais) šaltiniai

- Šiuo metu programos valdymui skirtos pareigybės, kurios bus pakeistos arba joms skirtas laikas pratęstas.
- Pareigybės, preliminariai skirtos MPS/PBP vykdyti n metais.
- Pareigybės, kurių bus prašoma kitos MPS/PBP procedūros metu.
- Pareigybės, kurios bus perskirstytos, naudojant valdymo tarnybos išteklius (vidinis perskirstymas)
- Pareigybės, reikalingos n metams, tačiau nenumatytos tų metų MPS/PBP.

¹² Kurių išlaidos NEĮSKAIČIUOTOS į orientacinę sumą.

¹³ Kurių išlaidos NEĮSKAIČIUOTOS į orientacinę sumą.

¹⁴ Kurių išlaidos įskaičiuotos į orientacinę sumą.

8.2.4. *Kitos administracinės išlaidos, įtrauktos į orientacinę sumą (XX 01 04/05 – administracinio valdymo išlaidos)*

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto eilutė (numeris ir pavadinimas)	2005 metai	2006 metai	2007 metai	2008 metai	2009 metai	2010 metai	Iš VISO
1 Techninė ir administracinė pagalba (įskaitant atitinkamas išlaidas personalui)							
Vykdomosios agentūros ¹⁵							
Kita techninė ir administracinė pagalba							
– <i>intra muros</i>							
– <i>extra muros</i>							
Iš viso techninei ir administracinei pagalbai							

8.2.5. *Finansinės išlaidos žmogiškiesiems ištekliams ir susijusios išlaidos, neįskaičiuotos į orientacinę sumą*

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Žmogiškųjų išteklių tipas	2005 metai	2006 metai	2007 metai	2008 metai	2009 metai	2010 metai
Pareigūnai ir laikinasis personalas (XX 01 01)	0.486	0.486	0.486	0.486	0.486	2.430

¹⁵ Prie atitinkamos(-ų) vykdomosios(-ų) agentūros(-ų) reikėtų pateikti nuorodą į konkrečią teisinę galią turinčią finansinę pažymą.

Personas, finansuojamas pagal XX 01 02 str. (pagalbinis personalas, deleguoti nacionaliniai ekspertai, personalas, dirbantis pagal sutartis ir kt.) (nurodyti biudžeto eilutę)							
Iš viso žmogiškiems ištekliams ir susijusioms išlaidoms (NEĮSKAIČIUOTOMS į orientacinę sumą)	0.486	0.486	0.486	0.486	0.486	0.486	2.430

Apskaičiuota – *Pareigūnai ir laikinieji tarnautojai*

Kiekvienas visos darbo dienos ekvivalentas įvertintas 108 000 EUR per metus.

Apskaičiuota – *Personas, finansuojamas pagal XX 01 02 str.*

8.2.6 Kitos administracinės išlaidos, neįskaičiuotos į orientacinę sumą

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	2005 metai	2006 metai	2007 metai	2008 metai	2009 metai	2010 metai	Iš VISO
XX 01 02 11 01 – Komandiruotės	0.002	0.008	0.008	0.010	0.006	0.004	0.038
XX 01 02 11 02 – Susitikimai ir konferencijos							
XX 01 02 11 03 – Komitetai ¹⁶		0.080	0.080	0.080	0.080	0.080	0.400
XX 01 02 11 04 – Tyrimai ir konsultacijos							
XX 01 02 11 05 – Informacinės sistemos							
2 Iš viso kitų valdymo išlaidų (XX 01 02 11)	0.002	0.088	0.088	0.090	0.086	0.084	0.438

¹⁶ Nurodyti komiteto tipą ir grupę, kuriai jis priklauso.

3 Kitos administravimui priskiriamos išlaidos (patikslinti, nurodant biudžeto eilutę)							
Iš viso administracinių išlaidų, nepriskiriamų žmogiškiesiems ištekliams ir susijusioms išlaidoms, (NEĮSKAIČIUOTOS į orientacinę sumą)	0.002	0.088	0.088	0.090	0.086	0.084	0.438

Apskaičiuota – *Kitos administracinės išlaidos, neįskaičiuotos į orientacinę sumą*

Numatoma, kad vidutinės komandiruotės išlaidos sudarys 1000 EUR.